

SINIFIN YÖNETİCİSİ OLARAK ÖĞRETMEN

Doç. Dr. Nurgün ERSAN*

Öğretmenler sınıf-ıçi etkinlikleri sırasında öğrencilerini denetlemekte zaman zaman sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunlara her zaman öğrencilerin neden olduğu söylenemez. Zaman zaman öğretmenler öğrencilerden gelebilecek ufak tefek ket vurmalara karşı rollerini gerektiği gibi oynayamadıklarında, bunlarla sonradan bir sorun olarak karşılaşma durumunda kalabilmektedirler. Öğretmenler öğrencilerin gereksinimlerini karşılayabilme becerisini özellikle okulun içinde bulunduğu sosyal çevre ve sınıf içi ortamı dikkate almak koşuluyla sürekli olarak geliştirmek durumundadır. Çünkü öğretmen sınıf içinde birbirinden çok farklı; liderlik, rehberlik, danışmanlık, arkadaşlık, uzmanlık, yargıçlık, denetmenlik ve yöneticilik gibi pekçok rolü birarada oynamak durumundadır. Birbirinden önemli tüm bu roller içerisinde en az üzerinde durulan öğretmenin yöneticilik rolü olmaktadır (Montgomery, 1990: 16). Çok iyi bilinmektedir ki eğitim kurumlarında sınıf içi etkinliklerde amaçlara istenen düzeyde ulaşılabilmesi eğitim-öğretimi etkili kılmaktadır. Sınıf içi etkinliklerdeki etkililik, eğitim-öğretimin amaçlarını gerçekleştirebilecek düzeyde verimliliğini, dinamikliği, sağlığını ve yararlılığını sürdürebilmesine bağlı bulunmaktadır. Bu çalışmaların etkili olabilmesi için öğretmen ve öğrencilerin, tüm etkinliklerin ortak amaçlardan kendi paylarına düşen kesimini gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Sınıf içi etkinliklerin verimliliği genellikle iki amacın birleşmesinden kaynaklanmaktadır. Bunlardan birincisi, niteliğin en üst düzeye çıkarılması, ikincisi ise doyum sağlanabilmesidir.

Sağlıklı sınıf içi ortamlar çatışmalar en az olan ve etkili bir iletişim kurulabilen ortamlardır. Zaman zaman sınıf içi ortamlarda çatışmayı durdurmak olanaksız olsa bile sağlıklı bir sorun çözme yöntemini uygulayan öğretmen vereceği kararlarda olabilecek en üst düzeyde uyuşmayı sağlayabilecektir. Uyuşmazlıkların yapıcı bir biçimde yönetilmesi, çatışmanın devamlı olması, yerleşmemesi ve sınıf içi ortamın sağlıklı olması sonucunu getirecektir. Bu nedenle sınıf içi ortamlarda da yönetme en az örgütün yönetilmesi kadar büyük önem taşımakta ve giderek can alıcı bir nokta olarak ele alınma eğilimi artmaktadır (Galloway, 1987: 18) Aslında öğrenci grubu ve onların davranış sorunları sınıf yönetimini etkilediğinden konu ayrı bir önem kazanmaktadır. Genellikle öğretmenler öğretim becerilerinin bir parçası olan yönetim becerilerini yönetimi güç bir öğrenci grubu ile karşılaşmadıkça önemli bir boyut olarak ve bilinçli bir biçimde ele almama eğiliminde olabilirler. Macdonald'a göre

* Gazi Üniversitesi Meslekî Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

(1978: 44), sınıf yönetiminin temelleri kişilere uygun sonuçları saptamak, amaçları belirlemek, hedefleri saptamak, planlama, örgütleme, güdüleme, sonuçları değerlendirme ve öğrencilerdeki davranış değişikliklerini dikkate alarak amaçlara ne derece ulaşılabilirdiğini saptamaktır. Bunlara ulaşabilmek için öğretmen sınıfın yöneticisi olarak çok iyi derecede teknik bilgi, beceri, kavramsal ve sosyal yeterlilikleri kazanmış olmalıdır. Macdonald, aynı eserde öğretmenlerin yetersiz yöneticilik durumlarında daha çok kendi sınırlı bilgi ve becerilerini esas aldıklarını ve bunu da tek doğru olarak kabul etme eğiliminde olduklarını belirtmekte ve yine öğretmenlerin sağlıklı insan ilişkileri kurabilmek için verecekleri uğraşları sıkıcı bulma ya da gereksiz bulma eğiliminde olduklarını vurgulamaktadır. Bu tip öğretmenler için önemli olan derslerini yapıp çıkmak olmaktadır. Oysa, önemli olan sınıf içinde yapmaları gereken temel aktivitelerdir. Bu durumda öğretmenlerin tutumları ile yaptıkları işten mutlu olmaları arasında belli bir ilişki olduğu dikkate alınınca, yetişmesi sırasında yöneticilik eğitimi almış bir öğretmenin kendisinin sınıfın yöneticisi olduğunun farkında olarak daha mutlu ve doyumlu olabileceği düşünülmektedir. Çünkü, kendisini sınıfın yöneticisi olarak gören bir öğretmen yönetime ilişkin tüm bilgi ve becerileri öğrencileriyle karşılıklı ilişkilerinde uygulayabileceğinden mesleğinin gereğinin yalnızca bilgi aktarmak ve sınıf disiplinini sağlamak olmadığını daha da bilincine vararak, eğitim-öğretimin amaçlarına daha kolay ulaşabildiğini ve daha etkili ve verimli olabildiğini görecektir. Öğrencilerini yönlendirmede, sorumluluk vermede, karar verme ve uygulamada, kararlara öğrencileri katmada, örgütleme, güdüleme ve değerlendirme davranışlarında çok daha rahat, kendine güvenli ve mutlu olacaktır. Öğretmenler açısından sınıf içi etkinliklerde yönetsel iletişim en az kişiler arası iletişim kadar önem taşımakta, öğretmenin gönderdiği anlamı öğrencilerine anlatmasını, benimsetmesini, onu eyleme geçirmesini de kapsamaktadır. Böylece öğretmen tarafından kurulan yönetsel iletişim, hem öğretmenin öğrencilerini etkilemesini hem de öğrencilerin öğretmene yanıtını içermektedir. Böylece, öğretmenler geliştirdikleri amaçları uygulama alanına koyabilmekte, amacın gerçekleştirilmesinde karşılaşılan sorunları kolaylıkla çözebilme, amaçlarını gerçekleştirme derecelerini değerlendirebilme ve bu çalışmalardan olumlu dönüt alırlarsa oluşan istendik davranış değişikliklerini pekiştirebilme ve yenileşmeleri yerleştirebilmektedir.

Bu nedenlerle öğretmenler için hazırlanmakta olan hizmet-içi eğitim programlarında konuya öğretmenin aynı zamanda sınıfın yöneticisi olduğu açısından da bakılmasının ve üniversite öğretim üyeleri ile işbirliği yapılarak yeni yaklaşımların da programlara alınmasının öğretmenlere büyük yarar getireceği kuşkusuzdur.

KAYNAKÇA

1. Becker, W. C., Madsen, C. H., Arnold, C. R. and Thomas, D. R. (1967), "The contingent use of teacher reinforcement and praise in reducing classroom behaviour problems", **Journal of Special Education** 1 287-307, New Jersey: Prentice Hall.
2. Bennett, N., (1976), **Teaching Styles and Pupil Performance**, London: Open Book.
3. Denscombe, M., (1985), **Classroom Control: A Sociological Perspective**, London: Allen and Unwin.
4. Diane Montgomery, (1990), **Managing Behavior Problems**, London.
5. Eleanor Macdonald, (1978), **Women in Management**, London.
6. Galloway, O. and Goodman, C., (1987), **The Education of Disturbing Children**, London: Longman.

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ YAYINLARI

EĞİTİM DİZİSİ :

Yüksek Öğretime Giriş Sorunları.....	(Tükendi)
Ulusal Eğitim Politikamız.....	(Baskıda)
Çocuk ve Eğitim.....	(Baskıda)
Temel Eğitim ve Sorunları.....	(Tükendi)
Atatürk ve Eğitim.....	(Baskıda)
Türkiye'de Meslek Eğitimi ve Sorunları.....	12.500.-
Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları.....	(Baskıda)
Bugünden Yarına Ortaöğretimimiz.....	12.500.-
Gençliğin Eğitimi ve Sorunları.....	12.500.-
Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunları.....	(Baskıda)
Yaygın Eğitim ve Sorunları.....	12.500.-
Yükseköğretimde Değişmeler.....	12.500.-
Demokrasi İçin Eğitim.....	15.000.-
Eğitimde Laiklik.....	20.000.-
Sanayileşme Sürecinde Türk Eğitimi ve Sorunları.....	35.000.-